

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De S. virgine & mart. Febronia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

rum Patronus viduæ occurrit: Pater orphanorū adolescentulū vocauit: vitæ largitor mortuum in vitam restituit, & orbatae matris lachrymas misericordiarum amator Deus repressit. Cum enim ad ciuitatis Nain portam Dominus appropinquasset, (vt dicit Euangelista) ecce efferebatur mortuus filius vnicus matris suæ. Mortuus egrediens ingredienti vitæ occurrit. Cumque flentem matrem ipse Dominus vidisset, misericordia illius commotus est, ei que dixit: Noli flere: mors enim, quæ te impugnavit, expugnata nunc est. Noli flere: nam inferna sedes coacta, filij tui animam à me repetitā restituet. Gaudebat quidem satanas, vt prædam deuoraturus: sed ingemiscet, vorticosus non factus. Et vt discas verum esse, quod promitto, reuerà filium tuum resurgentem adspicies. Tum dixit: Adolescens, tibi dico, surge. Et sedit, qui mortuus fuerat, & coepit loqui. Adolescens, inquit, tibi dico, surge. Sed curnam addidit, Tibi dico? Simplicius enim dicere poterat: qui mortuus es, surge. Eius rei causam hanc esse arbitror, quod Saluatoris vox summam vim habens, & alios mortuos in vitam excitatura erat: propterea illud addidit, Tibi dico, vt gratiam suam huius adolescentis resurrectione circumscriberet. Hoc idem fecit & in Lazaro: non enim dixit: Qui mortuus es, veni foras: sed nomine mortuum vocans: Lazare, veni foras. Itaque id fecit, ne vox illius, qui vitæ author est, simpliciter pronunciata, multos mortuos excitaret. Sedit mortuus, et coepit loqui, illud nimirum: Nisi Dominus adiunxisset me, paulominus habitasset in inferno anima mea. Item illud: Dominus eduxit me de lacu miserix & de luto fecis: & stetit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos. Hoc igitur & nos in tentationum fluctuationibus clamantes, canamus gloriam Patri, Filio & Spiritui sancto nunc & semper, & in æterna sæculorum secula, Amen.

Dominus
Iesus exci-
tat filium
eius.
Luc. 7.

Iohan. 11.

Psal. 93.
Psal. 39.

VITA ET MARTYRIUM SANCTÆ FEBRO- NIAE VIRGINIS, PER THOMAIDEM SANCTIMONIA- lem scripta. Habetur in Simeone Metaphraste.

VO tempore Diocletianus Romanis imperabat, accidit ^{15. Iunij} vt Anthimus Præses morbo laboraret, & in lecto iaceret. ^{Cap. 1.} Selenus igitur fratrem ad se accersitum, his verbis affatus est: Ego mi frater, ex rebus humanis excedo. itaque Lysimachum filium meum in manus tuas trado: cui quoniã Prospthori Senatorij hominis filiam vxorem dandam constituimus, velim post meum obitum nuptias quamprimū studeas perficere, & sis illi patris loco. Hac cum Præses fratri mandasset, post tres dies è viuis excessit. Imperator vero Diocletianus Lysimachum Anthimi filium, & Selenum eius patruum ad se accersit, & seorsum dixit Lysimacho: Ego, adolescens, patris tui amicitiam recordatus, in animo habui, post eius excessum te in eius locum Præsidem constituere: sed quoniã fama quadam aures meæ personant, te Christianorum religione delictari, interea id facere distuli. Volo igitur te ad Orientis partes mittere, vt Christianorum religionem persequaris ac deleas: cumque ad nos reuersus fueris, tunc Præsidem ages.

Hac cum Lysimachus audiisset, nihil Imperatori ausus est respondere: erat enim ^{Cap. 2.} ætate admodum iuuenili, annum agens serè vigesimum. Selenus verò eius patruus cum ad Imperatoris pedes procubisset: Supplex, inquit, immortalem maiestatem tuam oro, vt paucos dies Lysimacho concedas, vt nuptias celebrare possit: postea & ego vna cum illo abibo, & omnia sicut, qua diuina maiestas tua præcepit. Tunc Imperator: Prius ad Orientem profecti, Christianorum religionem extinguitis: cumque omnia rectè perfeceritis, huc reuersi, me quoque habebitis omne studium adhibentem ad conficiendas Lysimachij nuptias. Hac cum audiissent, non amplius ausi sunt Imperatori respondere. Acceptis igitur mandatis, & militibus multis, ad Orientem iter fecerunt. Lysimachus verò secum duxit virum quendam Primum nomine, ex eorum numero, qui Comites vocantur. Erat autem ille ex matris eius sorore genitus, quem & exercitui præesse voluit. Cum igitur venissent ad Orientem, & ad Mesopotamiam accessissent, in ea regione, quæ Palmyra dicitur, Christianos homines partim in ignem coniecerunt, partim gladio percusserunt. Erat enim Selenus ille admodum seuerus atque inhumanus, qui non solum hæc, quæ diximus, faciebat, verum etiam illorum <sup>Selenus a-
trox Chri-
cor.</sup>

Christianorum
persecutor.

Cap. 3.

Lysimachus
fauet Chri-
stianis.

Cap. 4.

Monasteriū
fornicariū
Sibapoli.

Cap. 5.

Febronie
virginis ie-
iunia.

Stratum.

Eruditio.

Cap. 6.

Hieria gēti
lis cupit ad
fidem acce-
dere.

corpora canibus escam proijci iubebat. Multus igitur terror propter Seleni durioris viri sauitiam atque atrocitatem totum terrarum orbem continebat.

Nocte verò quadam Lysimachus Comitem Primum ad se accersitum, his verbis affatus est: Honestissime vir Prime, tu nōsti, quòd licet pater meus Græcorū superstitionem sequens, mortuus fuerit, tamen mater mea Christiano cultui dedita vitam egerit, & diem obierit: quæ quidem multum studium ac diligentiam adhibebat, vt Christianus fierem: sed ego propter Imperatoris & patris mei timorem, id facere adhuc non potui. Quinetiam matris meæ habeo mandata, ne quem Christianorum hominum interficerem, sed Christi amicus esse studerem. Nuncautem Christianos ipsos video sub hoc homine perditissimo Seleno patruo meo cruciatos impiè necari. Quamobrem animus meus illorum causa valdè affligitur. Volo igitur, vt Christianorum incolumitati clam deinceps consulamus, priusquam à Seleno ipso pessimè omnes interficiantur. Hæc cum audisset Primus ille, neminem Christianorum comprehendere iubebat: sed illis, quos nouerat, & monasterijs etiam significabat, vt vastatoris Seleni manus aufugerent.

Cum verò adhuc in illis locis versarētur, volebant Sibapolim peruenire, quæ sita erat in finibus assyriorum, ac sub Romanorum ditone constituta. Erat autem in vrbe illa monasterium mulierum quinquaginta, quæ monastica vitæ studio seipsas exercebant. His præerat mulier quædam nomine Brienna, quæ magistram habuerat Platoniam, diaconatus officio ante se functam, cuius traditionem & canonicam ad finem vsq; optimè seruauit. Platoniam autem canon talis fuerat. In die Parasceues nulli ex sororum numero licere opus aliquod facere, sed in sacello omnes conuenire. Itaq; modò psalmodiarum canendorum regulam exequabantur, modò Platoniam librum tenens, literas diuino spiritu afflata, sororibus legebat vsque ad horam tertiam. Post tertiam autem horam dabat librum in manus Briennæ, iubens ex eodem libro aliquid sororibus legere vsque ad vesperam. Ita igitur & Brienna faciebat, tale ministerium obeundo. Cui duæ virgines adulescentes aderant, benè apud illam educate, & exercitationis monastica palæstram obeuntes: quarum vna Procla, altera Febroniam nominabatur. Eratq; Procla annos nata viginti quinque, Febroniam verò viginti, quæ Briennæ erat neptris. Eadem pulchritudine & corporis statura erat valdè insignis, & ad spectu valdè hilaris, ita vt venustas in ore ipsius efflorescens, humano artificio depingi non posset.

Porro erat Briennæ multa sollicitudo, quo pacto Febroniam intactam seruaret, illam forma tam egregia præditam videns. Cum verò omnes sorores illæ ab vnius diei vespera vsque ad sequentis vespertinam horam ieiunarent, iussit Febroniam post duorum dierum spatium comedere. Illa igitur cum se tali corporis habitu præditam videret, tunc etiam neque panem, neque aquam ad satietatem vsque simebat. Ad hæc iussit paruum quoddam scamnum sibi componi, tribus cubitis longum, & vno palmo ac dimidio latum, in quo quiescebat, quoties dormiendi tempus aduenerat. Interdum & in solo nudo carnes suas reclinabat. Quoties verò à diabolo nocturnis cogitationibus tentabatur, exurgebat, & multis cum lachrymis Deo supplicabat, vt diabolus tentantem à se fugaret: & statim librum aperiens, diuinas literas laboriosè legebat. Cum enim adulescens esset discendi cupida, tam multa didicit, vt tantum Febroniam scientiæ studium Brienna valdè admiraretur. In die igitur Parasceues omnibus sororibus illis ad eam sacram conuenientibus, iubebat Brienna Febroniam diuina eloquia sororibus legere. Quoniam verò mulieres nobiles in die Parasceues ad sacellum veniebant, & spirituali doctrina fruebantur, iussit Brienna Febroniam velocitè diuina eloquia recitare: hominis enim externi vel mulieris ad spectum, cuiusmodi esset, nunquam viderat.

Febroniam igitur doctrina vsquequaq; per totam vrbe, & pulcherrima ipsius forma, & mansuetudo, atque animi modestia celebrabatur. Quod cum audiuisset Hieria senatorij generis mulier, miro quodam ardore inflammata, quærebat cum Febroniam colloqui. Erat autem Hieria illa superstitionis Græcæ cultrix, & necdum ad baptismum venerat: quæ cum vnà cum viro suo menses septem vixisset, vidua postea facta, reuersa est in suam patriam ad proprios parentes, quierè viuens. Erant autem & ipsi Græcæ superstitionis cultores. Venit igitur in monasterium, & per ianuam custodem, consilium suum Briennæ significauit. Exiit Brienna ad illam. Cumque Hieria ipsa ante Briennam sese prostrauisset, eam adorauit, & apprehendens eius pedes: Obtestor, inquit, te per eum, qui fecit calum & terram, ne me abomineris, quæ Græcam superstitionem secuta sum, ob idq; impurè me gessi, & ad hanc vsque diem idolorum sui

fui ludibrium. Ne me prius fororis meæ Febronia doctrina atq; congressu. Per vos liceat mihi discere salutis viam, vt per eam incedam. Liceat inuenire, quæ Christianis parata sunt. Liberate me ab huius seculi & impuræ idolorum superstitionis vanitate, quoniam cogunt me parentes mei secundis nuptijs copulari: & sit mihi vita, Febronia consuetudo & doctrina: satis enim mihi est, præteriti temporis inscitia, tanquam pœna quadam, multatam fuisse.

Hæc cum diceret Hieria, & lachrymis pedes Briennæ adspargeret, ipsam in multâ misericordiam concitauit. Illi igitur Brienna: Quod ad Febroniam, inquit, pertinet, nouit Deus, quemadmodum cum duos annos ageret, ipsam in hoc monasterio in manus meas acceperim: & hodiè decem & octo anni sunt, ex quo in monasterio uiuit, neque viri alicuius, neque mulieris in mundo versantis formam adspexit: sed nec mundi figuram aliquam hucusq; vidit: quin etiam neque eius nutrix hæcenus ipsius adspæctum cernere potuit. Quauis enim lachrymans sæpè mihi supplicauerit, vt liceret cum ea colloqui, non tamen id assecuta est, nam ei hoc ego non concessi. Cum verò te eius videndi desiderio teneri intelligenam, & Dei amantem esse cognoscam, ad eam deinceps te intronitum, modò veste monastica induta fueris. Duxit igitur Brienna Hieriam ipsam ad Febroniam. Quam cum virgo Febronia monastica veste indutâ vidisset, ad Hieriam pedes se deiecit: existimabat enim peregrinam aliquam monachâ à se videri. Vicissim igitur se amplexæ sunt, quas ambas iussit Brienna sedere, & Febroniam diuinæ Scripturæ libros legere. Eius autem lectione ac doctrina ita compuncta est Hieria, vt totam noctem in somnem simul transegerint: neque enim Febronia diceudo, neque Hieria audiendo defatigabatur. Tantum verò lachrymarum in terram effudit Hieria, vt totum solum eius lachrymis irrigatum fuerit. Diluculo autem vix Brienna potuit persuadere Hieria, vt illinc ad parentes suos rediret. Cum igitur se vicissim iterum amplexæ, lachrymarum plenæ fuissent, descendit Hieria in domum suam, & persuasit parentibus, vt ab inanibus paternæ traditionis moribus, & idolorum seruitute discederent, & Deum omnium Creatorem cognoscerent.

Febronia verò interrogauit Thomaidem, quæ secundas partes diaconatus gereret. Quæso, domina mea & mater: Quanam est illa hospes & soror, quæ ita lachrymis perfusa erat, quasi aliâs nunquâ diuinis literas legi audierit. Tunc Thomais Febronia respondit: An ignoras, quæ illa sit? Et videntem, inquit illa, peregrinam mulierem cognoscere poteram? Tum Thomais: Hæc est Hieria, senatorij generis scœmina. Et quare, inquit Febronia, mihi non significastis, ne ego tanquam cum sorore loquerer? At illa: Ita fieri iussit Brienna Præses. Illis diebus agrotauit Febronia vsque ad mortem, & in scamno illo suo iacebat.

Interim fama quædam ad urbem illam peruenit, Lysimachum & Selenum aduenire, vt Christianos cruciatibus multis affligerent. Omnes igitur Christiani, qui erant in ciuitate, clerici, laici & monachi, relictis rebus suis, aufugerunt, ita vt eius etiam vrbis Episcopus propter imminens terrorem se occultauerit. Cum hoc audiuisent eius monasterij sorores, adiêrunt Briennam, & hæc ei dixerunt: Quidnam faciemus, cum feræ urbem hanc occupauerint, & omnes propter imminentes minas aufugerint? Quidnam, inquit Brienna, vobis placet? Tum illa: Iubeas, mater, nos latere paulisper, vt animas nostras nos etiam seruemus. Ad hæc Brienna: Nondum, inquit, bellum vidistis, & de fuga cogitatis? Nondum palæstra præstò est, & statim vos victas ostenditis? Nolite, quæso, filia, ita facere: nolite, quæso, sed resistamus, & certemus, ac moriamur pro eo, quod pro nobis mortuus est, vt & cum illo viuamus. Hæc cum sorores audiuisent, continuerunt.

Die autem crastino vna quædam è sororibus, nomine Aetheria, dixit: Scio ego, quod Febronia causa non permittit nos Brienna hinc secedere. Forrasse propter hanc Febroniam nos omnes perire vult. Sed ecce ego dico vobis, vt illam adeamus: ipsa enim pro omnibus dicam, quod docet. Cum hæc audiuisent sorores, alia paruerunt Aetheria, alia contradixerunt, eius consilium condemnantes. Cumque multa dissensio inter eas per aliquot horas fuisset, postremò omnes concordēs adiêrunt Briennam, vt scirent, quod consilium illis daret. Postea verò quàm venerunt illa, & Brienna consilium Aetheria cognouit, intuens in illam: Quidnam, inquit, vis, soror Aetheria? Quæ respondit: Vt iubeas nos occultari, & imminens furorem aufugere: non enim meliores sumus clero & Episcopo. Oportet te illud cogitare, inter nos adolescentulas quasdam esse, quibus cauendum est, ne aliquo modo comprehendantur à militibus, & corrupta corporis virginitate, exercitationis monastica mercedem amittant.

Cap. 7.

Nota tot annis Febronia nec viri nec scemine formam vidisse.

Hieria ei loquens, mirè compungitur.

Cap. 8.

Cap. 9. Christiani fugiunt et morci in piji Seleni.

Cap. 10.

Eriã adolescentulas virgines patres antiqui in monasterijs ponbant.

amittant. Illud etiam timendum, ne nos tormentorum angustias sustinere non valētes, demonum cultrices effecta, animarum nostrarum iacturam faciamus. Si placet igitur, iubeas nos auferre, & Febroniam nobiscum ducere.

Cap. 11.

His auditis, dixit Febronia: Viuit Christus meus, cui despo sata sum, cui animam meam dedicaui, quod non egrediar è loco isto: sed hinc moriar, & hinc sepeliar. Tum Brienna ad Aetheriam conuersa: Tu, inquit, videto quid agas: ego innocens de hac re futura sum. Deinceps dixit & alijs sororibus: Vnaquaq; vestrum nouit, quid sibi expediat: quicquid igitur vult, illud eligat. Tunc omnes sorores illam metu impulsae, salutem dixerunt Briennae & Febroniae, multisque lachrymis & gemitibus sua pectora percucientes, è monasterio egressae sunt. Procla verò Febroniae condiscipula, eius collum amplectens, ipsam deosculabatur, clamans & orans vt pro illa Deum precaretur. At Febronia manu ipsam apprehendens, non permittebat è monasterio egredi, dicens: Metuas Deum, Procla soror. Saltem tu nos non derelinquas, (An non vides me agrotare?) ne forte moriar, & Brienna non possit me in sepulcrum demittere. Maneat igitur hic, vt funus meum cures. Tunc Procla respondit: Non derelinquam te, soror mea, vt iubes. En, inquit Febronia, coram Deo mihi pollicita es, quod me non derelinquas. Verspere autem Procla illa, mutato consilio, discessit è monasterio.

Cap. 12.

Brienna igitur cum monasterium illud propter imminentes angustias sororibus destitutū vidisset, ingressa est in aedem sacram, & in solum se abiecit, vlulans & lamentis Deum implorans. Thomais verò, quae secundas partes post Briennam gerebat, assidens illi, eamque rogans: Desine, inquit, mater mea, flere: potens est enim Deus nosster cum angustijs & tentatione facere, vt felicem euentum habeamus, & tentationes ferre possimus. Quisnam credidit Domino, & vnquam confusus est? Quis vnquam permansit in timore illius, & ipse eum contempsit? Ita profecto, inquit Brienna, res se habet: sed quid faciam Febroniam? Vbinam ipsam occultem, aut seruam? Quibus oculis adspicere poterò, illam à barbaris captiuam duci? Ad haec Thomais: Num oblita es eorum, quae tibi dixi? Qui potest homines mortuos excitare, ille idem & Febroniam corroborabit, & seruare poterit. Itaque mater mea, quae so, animum confirmes, & sententiam mutes: desistensque, à gemitibus & lamentis, veni, vt Febroniam confirmemus, eò quod ipsa morbo afflicta decumbit.

Cap. 13.

Cum igitur ad scamnum venissent, in quo Febronia decumbebat, statim Brienna grauem vlulatum emisit: & cum faciem in sua genua deiecisset, lachrymis perfundebatur. Cum verò in ipsam Febronia intueretur, ad Thomaidem orationem dirigens: Quae so, inquit, mater, quisnam vlulatus fuit Briennae? Audiui enim ipsam & paulò antè, cū adhuc esset in aede sacra, clamores magnos emittere. Tui causa, inquit Thomais, gemitum & lamentationes emittit: arumnas enim prauider, quae à Tyrannis nobis inferendae sunt, propterea quod tu adolescens, & pulchritudine valde insignis es. Tū Febronia: Rogo vos, vt pro me ancilla vestra Deum oretis: potens est enim ipse respicere humilitatem meam, & me infirmam corroborare, mihiq; patientiam concedere, vt omnibus seruis suis, qui verè ipsam dilexerunt. Ad haec Thomais: Filia, inquit, mea Febronia, en tempus certaminis praesto est. Igitur si à militibus comprehensa fuerimus, nos quidem vt aetate prouecta, breui tempore à Tyrannis interficiemur: te verò, vt adolescentem & pulchritudine insignem, detinebunt. Ergo si te blanditijs allicient, nequaquam illis obtemperes. Quod si auro vel argēto, veste aut delicatis cibis te demulcere studebunt, vide, filia, ne illis credas, ne praeteritorum laborum mercedem perdas, neve demonibus & idolis ludibrio sis. Nihil virginitate praestantius. Multa enim est ipsius merces: & praemium virginitatis sponsum immortalis est, qui & immortalitatem his praebet, qui cum exoptant. Da operam, Febronia, vt illum videas, cui & animam tuam dedicasti. Vide, filia mea, ne reprobes eius pignus, & conueta fragas, quibus cum Christo ipso coniuncta es. Terribilis enim est dies ille, cum desiderit in solio gloriae suae Iudex ipse, à quo vnusquisq; recipiet secundum opera sua.

Virginitatis praestantia & praemium.

Cap. 14.

Haec cum audiisset Febronia, confirmabatur, & fortiter ac generosè contra diaboli spiritus se ipsam praeparabat: & respondens Thomaidi: Benè, inquit, fecisti, domina mea, quod seruam tuam confirmans, animam meam alacriorem effecisti. At si fugiendi certaminis propositum habuissem, & ego cum sororibus ipsis exire, & me ipsam occultare poteram. Sed quoniam illum desidero, cui & animam meam dedicaui, studeo ad ipsum accedere, si quidè dignam me faciet, q̄ pro nomine ipsius certem & moriar. Haec cum audisset Brienna, coepit & ipsa dicere: Filia mea Febronia, memoria repetas, quae admodum doctrinam meam assēcuta es. Recordare, quemadmodum & aliorum magistra

gistra fueris. Recordare, quod te secundum iam annum agentem in manus meas à nu-
trice tua acceperim, & ad hanc diem nemo faciem tuam vidit. Feci, vt cum mundi-
huius mulieribus non versareris. En, vt hæc tunc te custodiui immaculatam. Nunc
autem quid faciam tibi, filia mea? Oro, ne senectutem Briennæ de honeste, ne laborē
spiritualis matris tuæ inanem efficias. Memoria repetas, certatores illos, qui ante te
fortiter & gloriosè martyrium passi sunt, victoria coronam ab illo cælesti certami-
num Præside percipisse. Non viros solum, sed etiam mulieres recordare, Libiam &
Leonidem sorores illas duas, quæ martyrium gloriosè pertulerunt: è quibus Libia i-
psa gladio percussa, capite priuata est. Leonis verò in ignem coniecta fuit. Recordare
quemadmodum puella Eutropia, duodecim annos nata, martyrium sustinuerit. An
non semper Eutropiæ obedientem animum, & eius tolerantiam ac patientiam admi-
raris, cum eam Iudex ipse vinculis exolutam, sagittis peti iussit, vt præ metu fugeret?
Sed illa matrem ita sibi dicentem audiens: Filia mea Eutropia, vide ne fugias: manus
sibi post terga deuinxit, & sagittis percussa in solum cecidit, & statim spiritum emisit,
& matris præceptum non violauit. Nonne puellæ huius patientiam tu semper admi-
rata es? Et illa quidē puella erat, omnium literarum rudis atq; ignara: tu verò et alia-
rum magistra existis.

Febronia à
tenceris opti-
mè instituta.

Libia &
Leonis
martyres.

Item Eutro-
pia duoden-
nis.

Cum hæc & his plura dicerentur, nox præterijt, & dies illuxit. Post ortum autem So-
lis, tumultus & clamor ab his, qui urbem illam incolebant, emittebatur, cum Lyfima-
chus & Selenus eò venissent. Vt igitur Christiani multi à militibus capti, & in carce-
rem coniecti fuerunt, quidam ex Græcorum numero ad Selenum de monasterio illo
significârunt. Ille autem statim misit in monasterium milites. Qui cum illud circun-
dedissent, & portas securibus perfregissent, facto impetu in monasterium irruerunt,
& statim Briennam comprehensam gladio interficere voluerunt. Sed Febronia,
cum periculum imminere vidisset, se ad milium pedes abiciens, dixit: Obtestor vos
per Deum cælestem, me me prius de medio tollite, ne dominam meam morientem
videam. Dum hæc Febronia diceret, Comes ille, qui Primus vocabatur, superuenit,
indignatusque aduersus milites, eos è monasterio expulit, & Briennam alloquens: V-
binam, inquit, sunt alia, quæ in monasterio isto erant? Illa verò respondit: Præ metu
omnes secesserunt. Vtinam, inquit Primus, & vos secessissetis. & adiunxit, Liceat vo-
bis saluas abire, quocunq; volueritis. Mox secum milites abducens, è monasterio di-
cessit. Cumque ad prætorium venisset, adiit Lyfimachum. Cui Lyfimachus dixit:
Verane audiuimus de monasterio illo? Vera, inquit Primus. Cumque illum seorsum
duxisset, hæc addidit: Omnes, quæ erant in monasterio illo, fugæ se dederunt, neque
inuenimus, nisi duas verulas, & vnâ adolescentem mulierem. Mirum autem quid-
dam & peregrinum tibi significare possum, quod vidi in monasterio. Illam profectò
adolescentem vidi eiusmodi formam habentem, qualem hæc tunc nullam inter mu-
lieres adspexi. Scit Deus verum esse, quod dico. Vidi insuper adolescentem illam iacē-
tem in quodam scamno, & mente percussus fui. Quod nisi pauercula & inops foret,
dignam certè iudicarem, quam dominus meus vxorem duceret. Ad hæc Lyfimachus:
Si mandata, inquit, habeo matris meæ, ne Christianorum sanguinē effundam, sed illo-
rum amicus potius sim, quomodo potero Christi sponsis insidiari? Minimè certè id
faciâ. Sed quæso, illas accipias, & è monasterio educas, earumque sis conseruator, ne
in patrum mei Seleni crudelis incidant manus.

Cap. 15.

Milites irru-
punt in mo-
nasterium.

Nota Lyf-
machi Chri-
stiano ho-
mine dignâ
vocem.

Cap. 16.

Tunc vnus quidam è numero pessimorum militum, qui ex monasterio venerant,
cum nonnulla ex his verbis fortè audisset, cucurrit ad Selenum, eique significauit, in-
uentam fuisse adolescentem quandam in illius vrbs monasterio forma valdè infig-
nem, de cuius matrimonio Primum Comitem cum Lyfimacho agere. Audiuit hæc
Selenus, & furore concitatus, misit custodes in monasterium, qui eas mulieres serua-
rent, ne fugam arriperent: & statim iussit præcones per urbem edicere, crastino die Fe-
broniam productum iri. Cum hæc audiissent eius vrbs & finitima regionis homi-
nes, magna virorum & mulierum turba ad spectandum Febroniæ certamen cõfluxit.
Postea verò, quàm dies illuxit, venerunt milites ad monasterium, & ingressi, à scam-
no illo Febroniam abtulerunt, & ferreis vinculis collo adolescentis adstricto, è mo-
nasterio pertraxerunt. At Brienna & Thomais Febroniam complexæ, lamentabili
voce clamantes, precabantur milites, vt paulisper concederēt eas cū Febronia loqui.
Tum illi multa misericordia Febroniam prosequentes, permiserunt facere quod pe-
titum fuerat. Deniq; ambæ illæ mulieres eosdem milites rogabant, vt liceret & ipsi si-
dem certamen subire, ne Febronia sola derelinqueretur, nèc destituta aliquo modo
for.

Febronia
vincta ab-
ducitur.

formidaret. Milites verò dixerunt, se non fuisse iustos vt illas, sed Febroniam tantum ad iudicium adducerent.

Cap. 17.

Cœperunt igitur Thomais & Brienna hortari Febroniam & confirmare: quarum prior Brienna his verbis vsa: En, inquit, filia mea Febronia, ad certamen nunc egredere. Considera caelestem sponsum certaminis tui spectatorem esse, & victoriæ coronam ab Angelicis potentijis teneri tibi dandam, si constans fueris. Vide ne tormenta expauescens, diaboli fias ludibrium: ne corpus tuum plagis dilaniari videns, misericordia illud prosequaris. Hoc enim, velimus nolimus, paulò post sepulcrum excipiet, & in puluerem dissoluet. En ego in monasterio lamentans, nuncium aliquod de te, siue bonum, siue malum, expectabo. Sed da, quaeso, operam, filia mea Febronia, vt faustum aliquid de te audiam. Vtinam mihi aliquis optatum nuncium afferat, Febroniam perfectè martyrio functam, & in Martyrum numero aggregatam fuisse. His auditis, Febronia respondit: Fidem & spem habeo in Deo meo, mater Brienna, fore, vt quemadmodum mandata tua nunquam contempserim, sic neque hoc tempore admonitiones istas & præcepta tua neglectura sim: sed videbunt populi, & obstupescunt, & Briennæ senectutem beatam predicabunt & dicent: Verè hoc est Briennæ illius magnæ foeminae germen & educatio. Ostendam enim in corpore mulieris virilem mentem. Sed benè mihi precemini, & me discedere patiamini. Ad hæc Thomais: Viuit, inquit, Deus, Febronia soror mea, & ego seculari habitu induta, veniam & certamen tuum adspiciam.

Constans
Febroniam
animus.

Cap. 18.

Cum verò milites ipsi Febroniam vrgerent, illa: Precor, inquit, vos matres meas, vt benedictionem pro viatico mihi impertiatis, & magis magisque pro me Deum oretis, meque ire permittatis. Tunc Brienna tendens in caelum manus, & vocem magnam edens, ita precatæ est: Domine Iesu Christe, qui seruae tuæ beatæ illi Teclæ certati sub Apostoli Pauli habitu apparuisti, quaeso, & huic humili seruae tuæ in hora certaminum appareas. Hæc cum dixisset Brienna, & Febroniam vltimò amplexa esset, illam salutatam dimisit. Quam milites comprehensam, ad Selenum duxerunt. Reuerfa est autem Brienna in monasterium, dolens ac lamentans, & in solum eo in loco, vbi Deum orare consueuerant, prostrata vociferabatur, Deum precans pro Febronia. Thomais verò, quæ secundas partes post Briennam in monasterio habebat, illam dereliquit, & seculari habitu induta, ad spectaculum Febroniam se contulit. Omnes igitur seculares mulieres, quæ ad monasterium in die parasceues conuenire, & eius doctrinam frui consueuerant, pectora sua verberantes, cum lachrymis ad eius rei spectaculum currebant, & adolescentis doctrina se priuatas dolebant.

Cap. 19.
Hieria valde
affligitur
Febroniam
causa.

Cum hæc audiisset & Hieria, senatori generis mulier, Febroniam scilicet monasterium publicè produci, surrexit, & vocem ita magnam edidit, vt parètes ipsius, & qui in eius domo erant, obstupuerint, & ab Hieria ipsa quæsiuerint, quidnam ei accidisset. Quibus illa respondit: Soror mea Febronia producitur, magistra mea ad poenas ducitur, vt Christiana mulier. Cum igitur à parentibus admoneretur, vt à luctu desisteret, eò illa magis dolens & vociferans, & parentes suos obsecrans: Sinite, inquit, me acerbè flere, & sororem ac magistram meam deplorare. Hæc cum diceret, suis etiam parentibus luctum ita commouit, vt ipsi quoque Febroniam lamentarentur. Cum igitur persuasisset parentibus suis, vt liceret etiam sibi spectaculum illud adire, pueros muleros & ancillas secum habens, ad locum, in quem Febronia ducebatur, lugens properabat. Cumque mulierum concurrentium & lamentantium multitudinem confecta esset, inuenit & Thomaidem. Quæ cum mutuo se agnouissent, ambæ lugentes ad spectaculum certaminis illius conueniunt. Multitudine igitur in eum locum cõgregata, vbi de Febronia quaestio habenda erat, venerunt & Iudices.

Cap. 20.

Præsidentes igitur Selenus & Lysimachus, iusserunt Febroniam coram sibi. Illa itaque intromissa, manibus vineta, catenis etiam collo illigata, ibi constitit. Qua visa, turbæ omnes lachrymarunt, atque ingemuerunt. Cumque in medium producta esset, iussit Selenus presentes à tumultu desistere. Quod cum omnes fecissent, dixit Selenus Lysimacho: Interroga mulierem istam, & eam respondentem audias. Tunc Lysimachus: Agè, adolescens, dic: Liberane, an serua es? Tum Febronia respondit: Ego sum serua. Cuiusnã, inquit ille, serua es? At Febronia: Christi ancilla ego sum. Quodnam, inquit Lysimachus, nomen tibi est? Cui respondit Febronia: Christiana ego vocor, humilis quidem & abiecta. Tum Lysimachus: Nomen tuum cupio scire. Dixi, inquit illa, me Christianam esse: quòd si nomen meum scire vis, mater Febroniam me vocauit. Tunc Selenus iussit Lysimachum à quaestione desistere, & ipse cœpit Febroniam

Febroniam
coram Iudice
confessio.

broniā sic alloqui: Nōrunt dii, me ita affectum fuisse, vt tecū loqui nollem: sed quoniam mansuetudo & aequitas tua, cum pulchritudine & forma egregia coniuncta, furoris mei & indignationis, quam aduersus te conceperam, magnitudinem superārit, non ampliū te vt ream, sed vt filiam interrogābo. Audi ergo, filia: Testes habeo deos, quod vera sunt, quae dico. Multis pecunijs & facultatibus locuplerem mulierem Lysimacho & ego & Anthimus frater copulauimus: sed tamen, si nobis eris obediens, hodie coniugium cum filia Prosp̄hori dissoluemus, & tecum de matrimonio conuenimus, & eris Lysimacho coniunx, sedens ad eius dexteram, cui ego nunc assideo. Ille, vt vides, perpulcher est, quem admodū & tu. Audi igitur consilium meum, vt patris tui, & te gloriosam reddam, neque paupertas vnquam ampliū te affliget. Cū enim mihi neq; vxor, neq; filij super sint, omnia mea tibi elargiar, & omnium mearum rerum dominam te constituam. Hae omnia pro dote addam Lysimacho meo, & ero vobis patris loco, & gloriosam ac beatam dicent te omnes mulieres, cū viderint quanto honore digna effecta sis. Largietur in super multis victorijs ornatus Imperator noster tibi multa dona: qui etiam promisit se facturum, vt Lysimachus Praesidis magistratū gerat. En audisti omnia. Responde igitur mihi patri tuo ea, quibus significes te deos colere, & ijs animum meum exhilara. Nam si non obediens admonitionibus meis, dii sciunt, ita futurum, vt in manibus meis ne tribus quidem horis viuas. Itaq; nunc aperi nobis, quid sentias.

Blanditijs
allicitur,
sed frustra.

Ad haec Febronia: Ego, inquit, o Iudex, thalamum habeo in caelis non manufactum, nuptias possidens indissolubiles: dotem habeo totum caeleste regnum. Sponsum igitur immortalem cū habeam, non patior cum mortali & corrupto homine copulari: quinetiam ne audire quidem possum quod polliceris. Itaq; Iudex noli laborare, neque enim adulando quicquā proficies, neq; minis me perterrefacies. Audiuit haec Iudex, & magnoperē indignatus, iussit milites illius vestes discindere, & lacero quodam panno eam cingi, vt omnibus spectantibus, ignominia & turpitudine confunderetur, vtq; seipsam admodū turpem factam videret, & miseram iudicaret, quod à magna gloria excidisset, & ad extremam ignominiam deuenisset. Milites igitur quamprimum eius vestes disciderunt, & vili fascia eam cinctam, in omnium conspectu reliquo corpore nudam constituerunt. Tum Selenus: Quidnam agis Febronia? Vidēsne à quantis bonis excideris, & qualem miseriam sortita sis? Audi Iudex, inquit Febronia: Licet omnibus pannis me exutam, & omninō nudam exhibeas, ego huiusmodi turpitudinē pro nihilo facio. Vnus enim creator est maris & foeminae Deus. Itaq; non hoc solum aequo animo patior, vt vestibus exuar, sed ense obruncari, & igne incendi cupio. Atq; vti nam digna sim pati pro eo, qui pro me tot & tanta passus est.

Cap. 21.
Febroniae
egregiū re-
sponsum.

Afficitur
ignominia.

Tum Selenus: Impudentissima foemina, & ignominia omni digna, scio te gloriam tuam de pulchritudine tua, propterea non existimare tibi hoc turpitudini esse, sed laudem potius tibi esse putas, quod sic nuda consistis. Scit, inquit Febronia, Christus meus, ad hodiernam diem viri alicuius adsp̄ctum à me visum non fuisse, & vt in manus tuas inciderem, impudens videri vellem? Agē stulte & stolide Iudex, velim dicas: Quis vnquam ex athletarum numero Olympicum certamen certans, indutus veste in palaestra cum aduersario congreditur? An non certamen ipsum nudus exercet, donec aduersarium superet? Ego igitur tormentorum & ignis minas expectans, qui potero vestibus induta cum his rebus congredi? An non corpus ipsum nudum plagas excipiet, quoad expugnem patrem tuum satanam, cruciatu tuos contemnens? Quonia, inquit Selenus, mulier ista poenarum & cruciatuum cōciliatrix, aduersus ignis minas audacē se praebet, per quatuor corporis partes illam extendite, & infra ipsam ignem accēsum supponite, si mulq; quatuor milites virgis eius terga verberent ac dilanient. Id cū fieret, & diutiū virgo illa verberaretur, copiosus sanguis ex vtraque humeri parte in terram defluebat: ignis verò infra eius corpus accensus, viscera etiam ipsa comburent: ad hęc oleo magis excitatus, ac vehementiorem flammam erigens, Febroniam omninō consumebat. Cū verò per multas horas virgo ipsa verberaretur & combureretur, rota multitudo illa pro Febronia summis clamoribus Iudici supplicabat, his vtens vocibus: Parce, benigne Iudex, parce virgini & adolescenti. Ceterum ille nihilominus ob id defrauens, vehementiū illam percuti ac torreri mandauit, quoad vidit eius carnes in terram defluere. Tunc iussit carnifices desistere: qui existimantes eam mortuam esse, extra rogum deiecerunt.

Cap. 22.

Flagellat ty-
rannū ver-
bis egregijs.

Atrocissi-
mē crucia-
tur.

At Thomais cū vidisset cruciatu illos tam vehementes Febroniae afferri, animo deficiens, in solum cecidit ad Hieriae pedes. Quae voce magna emissa: Vae mihi, inquit,

Cap. 23.

R r r

Febronia

Febronia foror, va mihi, magistra mea, quoniam posthac doctrina tua priuata fuero. Nō solum autem te amisi, sed etiam Thomaidem. En & ipsa tui causa moritur. Cum autem Hieria vocem Febronia iacens in solo audiisset, rogauit milites, vt aquam in Thomaidis faciem adspargerent, quō animum colligere posset. Milites statim aquam attulerunt, quam cum in eius faciem adspersissent, illa ad se redijt. Tunc Iudex dixit Febronia: Qualisnam tibi visus est, Febronia, primus palastræ congressus? Tum illa: Ex primo, inquit, congressu didicisti me inuictam esse, & tormenta tua contemnere. His auditis, Selenus dixit: In ligno illam suspendite, & ferreis pectinibus eius latera dilaniate: quinimmo ignem rursus admouete, vt etiam ossa comburantur. Statim igitur carnifices ceperunt pectines, & ita eam laniarunt, quo vel ipsa vna cum sanguine in terram deciderent. Admouerunt etiam ignem, quo vel ipsa viscera comburebantur. At Febronia, oculis in cælum erectis: Veni, inquit, Domine in auxilium meum, & ne derelinquas me in hac hora: His dictis, conticuit, quantum igne valde vreretur. Multi verò spectatores, non ferentes Seleni crudelitatem, à spectaculo aufugerunt. Alijs summis clamoribus à Iudice contendebant, vt ignis ille tolleretur. Et iussit Selenus ignem amoueri.

Cap. 24. Cum verò adhuc in ligno Martyr penderet, rursus cœpit eam interrogare. Sed cum ea respondere non posset, iussit illam è ligno deponi, & palo alligari, & carnificem illuc duci. Cui dixit: Cum scelestissima hæc & nefaria mulier nolit mihi respondere, abscindatur eius lingua, & in ignem deiciatur. Exemit linguam Febronia, & nutu significabat carnifici, vt illam abscinderet. Cum verò is linguam tetigisset, & eam abscindere aggrediretur, turbæ per deorum salutem Scienum obtestantes, illi persuaserunt, ne id faceret. Ceterum scelestissimus iussit illius dentes eradicari. Statim que carnifex ferrum cepit, & sancta puella: dentes illos, quos eradicabat, in terram deiciebat. Cum decem igitur & septem dentes euulsi essent, & sanguinis riuus in terram defluerent, insit Selenus nullum ampliùs euelli. At cum Febronia tantam sanguinis copiam vidisset, eam vires defecerunt. Medico autem statim remedium afferente, sanguis fluxu re defuit.

Cap. 25. Cœpit igitur Selenus rursus eam interrogare: Num, ô Febronia, saltem nunc iudicio parere, & deos ipsos confiteri vis? Cui illa: Pessimè & scelestissime senex, tu viam meam impedire stude, neque, finis me ad sponsum meum accedere? Festina quammaximè potes ex huius mei corporis luto me eripere, quoniam amator meus Christus me expectat. Tum Selenus: Omnino, inquit, ense & igne corpus tuum delebo: video enim te etiam nunc propter adolescentiæ tuæ temeritatem impudentem esse. Sed non id tã citò erit, vt te cupere præ te fers: nanq; ista tua arrogantia multo plura & grauiora mala tibi afferet. Febronia cum propter tormentorum magnitudinem non multa respondere posset, eo maiorem indignationem Iudici commouebat. Tunc Selenus iussit carnificem mammas eius secare. Accessit ille, & aggrediebatur id facere. Turbæ verò clamoribus magnis contendebant à Iudice, vt tormentum illud adolescenti Febroniæ condonaretur. Cum verò diù clamarent, & Iudicem precarentur, indignatus Selenus aduersus carnificem: Quid cessas, inquit, scelestissime, & deorum inimicissime? Cur mammas istas non secas? Accepit ille nouaculam, & dexteram puellæ mammam secare cœpit. At illa erectis in cælum oculis, voce magna dixit: Domine Deus meus, adspice violentiam, quæ mihi affertur. Veniat anima mea in manus tuas. Neque ampliùs locuta est. Abscisissis igitur duabus mammis, & in solum deiectis, Iudex impius mandauit ignem afferri, & in mammarum, quæ abscissæ fuerant, locum admoueri. Cum verò diutiùs combureretur, & ignis vsq; ad eius viscera penetraret, turbæ ipsæ tam crudele facinus spectantes, maxima ex parte à spectaculo illo discesserunt, clara voce Diocletianum & eius deos execrabiles esse testantes.

Cap. 26. Thomais verò & Hieria miserunt ancillam quandam in monasterium, vt Brienna, quæ facta fuerant, nunciaret. Cum venisset igitur ancilla ad Briennam, magna voce: Thomais, inquit, & Hieria tibi significant, ne ampliùs defatigentur manus tuæ in cælum ad Deum extensa, neque cor tuum sollicitum sit assidue precando: magna enim præmia Febronia iam assecuta est. Cum hoc nuncium Brienna audiisset, ad Deum vocem erigens dixit: Domine Iesu Christe, veni & auxiliare seruæ tuæ Febroniæ. Et in solum prostrata, clamabat: Vbinam es Febronia? Postea verò iterum manus in cælum erigens, Domine, inquit, respice humilitatem ancillæ tuæ Febroniæ. Veni, & illi auxilia re. Fac, vt videant oculi mei Febroniam martyrio functam, & in Martyrum numero collocatam.

Rursus

Rurfus Selenus iussit Febroniam è palo dissolui. Quæ cum dissoluta esset, in solum
 cecidit: non enim poterat consistere. Tunc Comes ille, qui Primus vocabatur, dixit
 Lyfimacho: Quorsum adolescentis huius virginis tam ingētes & crudeles cruciatus?
 Sine inquit, Lyfimachus: ad multorum enim salutem huius virginis tormenta spe-
 ctant: fortasse autem & ad meam quoque. Nanque talia multa olim à matre mea
 audiui. Nonne in mea potestate erat, illum dissolui & seruari facere? Sed sine illam cer-
 tamen perficere. Tunc Hieria erecta, aduersus Iudicem clamauit: O immanis, & hu-
 mana naturæ expers, nondum contentus es malis præteritis, quæ huic virgini attulisti?
 Immem orne es matris tuæ? Nonne & ipsa muliebri corpore induta erat? Nonne & tu
 mammæ suxisti, quas nunc ab ista virgine abscidisti? Mammæ suæ ideò nutritus fuisti, vt
 tantam crudelitatem in sceminam exerceres? Miror plurimum ego, quòd nihil eorū,
 quæ dico, immitem & inhumanam mentem tuam deflexerit. Verum id persuasum
 habeas, quòd, quemadmodum tu non pepercisti huic puella, ita neque cælestis Rex ti-
 bi parceret. Cum hæc dixisset Hieria, iussit Selenus illam è recto, in quo erat, deduci, &
 pœnas publicè luere. Id audiens Hieria, multo cum studio & gaudio descendit, at-
 que ait: Domine Deus Febroniæ, accipe & me humilem mulierem cum ipsa Febro-
 niæ. Dum autem è recto descenderet, Seleni Iudicis amici consilium illi dabant, ne
 publicè Hieriam produceret: futurum enim dicebant, vt tota multitudo cum ipsa mar-
 tyrium subiret, & vniuersa ciuitas periclitaretur ac periret. Placuit Seleno cōsiliū.
 Itaque non amplius Hieriam produci iussit, sed indignatus, & aduersus eam tanquam
 furiosus, exclamans voce magna: Audi tu, inquit, Hieria: per deos multa mala & tor-
 menta tui causa Febroniæ adijciuntur. Er statim iussit duas manus Febroniæ & dexte-
 rum pedem abscindi. Carnifex igitur ligno eius manibus supposito, securi feriēs dex-
 teram pariter & sinistram abscidit, qui etiam in pedem dexterum, cum ei lignum sup-
 posuisset, securim magnā vi adhibita inuexit, sed pedem ex talo abscindere non po-
 tuit. Similiter & secundam plagam inflixit, neque tamen potuit. Id cum vidissent tur-
 bæ, summopere acclamauerunt. Tertiam deinceps plagam intulit, & vix pedem abscin-
 dere poruit.

Cap. 27.

Hieria pa-
lam arguit
tyrannum.Manus am-
bæ & pes v-
nus Febro-
niæ ampu-
tantur.

Febronia igitur toto corpore contremiscens, licet iam iam defectura esset, dabat o-
 peram, vt alterum etiam pedem super lignum poneret, rogās vt & ille abscinderetur.
 Cum id cerneret Iudex: Videtisne, inquit, impudentis mulieris pertinaciam? Et mul-
 to furore accensus, carnifici dixit: Seca & alterum. Abscisso igitur & altero pede, fur-
 rexit Lyfimachus, & ad Selenum conuersus: Quidnam, inquit, reliquum est, quod fa-
 cias huic puella? Eamus iam, quoniam prandij tempus est. Ad hæc iniquissimus Sele-
 nus: Per deorum vitam ego non dimittā mulierem hanc viuam, sed hinc ero, quoad
 spiritum emiserit. Cū igitur per multas horas animā ageret, Selenus ad satellites con-
 uersus dixit: Viuitne adhuc mulier scelestissima? Maximè, inquiunt illi, eius anima ad-
 huc in ipsa est. Tunc iussit Selenus caput Febroniæ abscindi. Cum igitur miles gladiū
 accepisset, & Febroniæ coma altera manu apprehensa, ita illam ense supposito iugu-
 lasset, vt si quis ouem aliquam immolaret, sanctum abscidit caput. Statimq; postea lu-
 dices ad prandium accesserunt: Lyfimachus verò lachrymans reuertebatur.

Cap. 28.
Mira marty-
ris fortitu-
do.Caput eius
abscinditur

At turba concursu facto, volebat Febroniæ corpus abripere: sed Lyfimachus iussit
 milites permanere, & corpus illud custodire. Multis igitur angustijs & mœroribus
 detentus Lyfimachus, neq; cibū, neq; potū sumebat: sed seipsum in cubiculo conclu-
 sit, & Febroniæ mortem lugebat. Selenus verò eius patruus cum Lyfimachū tristem
 esse accepisset, neque ipse cibum sumpsit: sed cum surrexisset è loco, in quo erat, de-
 ambulare cœpit: cumque multo mœrore & tristitia detineretur, repente caput in cæ-
 lum erigens atque intuens, diutius sic mutus permansit: deinde verò tanquam taurus
 aliquis mugiens, in vnam ex ijs columnis, quæ erant in pratorio, insiliens, caput suum
 confregit, & in terram prostratus, animam efflauit. Multo autem clamore & tumultu
 excitato, accurrit Lyfimachus, & viso patruī caduere, quæsiuit, quamnam res illa ef-
 fet. Cum autem qui stabant, id, quod factum fuerat, Lyfimacho exposuissent, ille
 diu caput quassans: Magnus, inquit, est Deus Christianorum: benedictus est Deus Fe-
 bronie: vltus est Deus sanguinem iniuria effusum. His dictis, iussit Seleni cadauer ef-
 ferri. Quo elato, Lyfimachus, accessit Comite Primo, ita fari cœpit: Obtestor te per
 Deum Christianorum, ne mandatum meum violes, sed quamprimū iubeas Febro-
 niæ arcam componi ex lignis, quæ putrefieri non possint, & mittas præcones, qui vbi-
 que prædicent, vt quicumque Christiani ad Febroniæ martyris exequias accedere vo-
 luerint, liberè atq; impunè accedere valeant, præsertim cum patruus meus iā mortuus

Cap. 29.

Diuina vl-
tio perdit
tyrannum.

fit. Nōsti, Prime mihi optatissime, quod sit animi mei desiderium. Accipe igitur cohortem, ac Febronix corpus afferri iubeas ad monasterium Briennæ: neque quisquam è turba aliquod eius corporis membrum abscindat, vel abscissum à corpore auferat: neque permittatur cani, vel impuris alijs animalibus sanguinem ab ea effusum lingere: quin immò terram illam, in quam Febronix sanguis effusus est, effodi atque in monasterium exportari præcipias.

Cap. 30.
Reliquiæ
sanctæ mar-
tyris hono-
rificè tra-
ctantur.

Fecit Primus quicquid Lyfimachus mandauerat, & Febronix corpus iussit milites bajulare: ipse verò, sumpto Febronix capite, pedibus & manibus, & omnibus ijs membris, quæ fuerant ab eius corpore abscissa, chlamyde sua illa inuoluit, & in monasterium exportauit. Cum autem magnus turbarum concursus factus esset, aggrediebantur illæ ipsæ turbæ aliquod membrum auferre, ita ut Comes Primus in magnum periculum venerit, ne à turbarum violentia aliquid pateretur. Porro milites, stridis gladijs, vix turbas ipsas propulsare potuerunt. Postea verò, quàm ad monasterium multo labore & vi se contulerunt, reliquias sanctæ virginis Febronix in monasterium imiserunt: neque quenquam, excepta Thomaide & Hieria, ingredi patiebantur. Brienna cum Febronix corpus ita obmutilatum vidisset, in terram cecidit animo delirata, Primus autem Comes, militibus in monasterij custodia constitutis, rediit in prætorium ad Lyfimachum.

Cap. 31.

Dein Brienna post multas horas surrexit, & Febronix corpus amplexa, clamans dicebat: Heu filia mea Febronia, hodiè ex oculis matris tuæ Briennæ ablata es. Quisnam literas diuino spiritu afflatus, sororibus posthæc interpretabitur? quam manus tuos libros reuoluent? Hæc cum Brienna clamaret, omnes sorores, quæ simul cum Aetheria discesserant, ad monasterium redierunt: & procidentibus cum lachrymis, martyris Febronix corpus venerata sunt. Similiter & Hieria clamabat: Venerabor sanctos illos pedes, quibus serpentis caput conculcatum est. Ex osculabor vulnera sanctarum reliquiarum, quibus curata est anima mea. Coronabo floribus laudationum caput illud, quod certaminum pulchritudine genus nostrum coronauit. Hæc cum dixisset Hieria, aderat nonæ hora tempus. Postea verò quàm orationem compleuerunt, iterum planxerunt omnes, & earum eiulatus valde confusus erat. Cum autem vespera aduenisset, lauerunt sanctum illud corpus, & in scamno suo deposuerunt, singula membra suis locis accommodantes. Dein iussit Brienna monasterij fores turbis patefieri. Cum igitur turbæ introiissent, Dei gloriam celebrabant, & seculares mulieres magistra suæ Febronix orbitatem lamentabantur. Venerunt autem & quidam ex ijs patribus, qui sanctitate præstantes erant, & monachorum plurimi, qui totam noctem in somnum transegerunt.

Horæ nonæ
preces.

Cap. 32.
Lyfimachus
& Primus
se Christia-
nos profi-
tentur.

Ceterum Lyfimachus cum Primum Comitem ad se accersiri iussisset: Ego, inquit, omnibus patrijs institutis, & vniuersa facultate derelicta, ad Christum me adiungo. Tum Primus: Et ego idem faciam. Valeat Diocletianus, & eius Imperium. Omnibus patrijs rebus nuncium remitto, & ad Christum accedo. Itaque derelicto Prætorio, venerunt & ipsi cum tota multitudine in monasterium. Cum verò dies illuxisset, venerunt qui oculos portabant, & multis cum precibus ac lachrymis reliquias sanctæ Febronix collegerunt, & singula membra, quæ abscissa fuerant à martyre illa sancta, suo quæque loco accommodarunt, caput, pedes, manus & reliqua membra: dentes verò in pectore ipsius reposuerunt. Turbæ autem vnguento, & castoreo, atque suauissimis odoribus ita oculos repluerunt, ut sanctæ Febronix corpus nequaquam appareret. Cum verò seditio multa commota esset, turbis ipsis clamantibus, neque oculos claudi atque obturari permittentibus, contra verò Episcopo vrbis illius, monachis & clericis valde precantibus, ut reliquiæ reponerentur, turbæ ipsæ minime assentiebant. Tunc ascendit Brienna in excelsum quendam locum, & hortabatur turbas his verbis: Precor vos, domini & fratres mei, ut sinatis illam in suo loco reponi. Hæc dixit Brienna, & tota multitudo ei obtemperauit: multisque cum precibus ac lachrymis sanctas illas reliquias exportarunt, & in insigni quodam monasterij loco reposuerunt: omnesque Dei gloriam celebrabant. Græcorum verò multitudo credidit Domino, & eius baptismo tineta est. Item Lyfimachus & Primus baptismo purgati sunt, & rebus terrenis derelictis, abiierunt cum Marcello Archimandrita, & exercitationis monasticæ palæstram ad finem vsque cum rectè transgressissent, ex humana vita excesserunt, & Christo aggregati sunt. Plerique etiam ex militibus, cum Domino credidissent, & ipsi baptizati sunt. Eodem modo Hieria & eius parentes baptizati, crediderunt in Dominum Iesum Christum. Posthæc parentes suos Hieria dereliquit, & terrenis rebus renun-

Muliere-
dunt in
Christum.

renunciatis, in monasterium ingressa est, cui omnes facultates suas dedicauit, & Briennam precata est in hanc sententiam: Rogo te, mater mea Brienna, ut me in sancta Febronia locum seruiam accipias. Seruiam ego tibi, ut & illa seruebat. Cum igitur omni ornatu suo Hieria se exuisset, aureis pannis & margaritis loculos sancta Febronia vndiq; adornauit.

Hiera se dat
monasterio

Quo autem tempore beata Febroniae martyrium, eius scilicet certaminis memoria celebratur, conueniunt cœtus mulierum, & ingens virorum multitudo, presertim propter quoddam signum, quod illic quotannis apparere solet. Nam memoriae suae die, mediae noctis tempore, cum preces ad Deum funduntur, apparet sancta Febronia vsque ad tertiae horae preces in illo eodem loco, quo solita erat iacere, ita consistens, ut magnus tremor in hora illa id spectantibus exoriatur. Nemo tamen audent illam attingere, vel eam interrogare. Cum enim primo anno apparuisset, & omnes sorores timore magno perterrefactae essent, Brienna voce magna: En, inquit, adest filia mea Febronia. Cumq; ad illam amplexandam cucurrisset, statim euauit. Non igitur amplius ad illam accedere, vel ipsam tangere audent: sed quo tempore apparet, lachrymarum copia effunditur, simulq; gaudium magnum in omnes ex huiusmodi visione proficiscitur.

Cap. 33.
Nota rem
miram.

Eius verò urbis Episcopus, cum templum valde insigne & pulchrum Febroniae martyri erigere coepisset, per totos sex annos opus compleuit. Quo perfecto, conuocatis finitimarum regionum Episcopis, celebritate magna adhibita, per totam noctem officium celebravit mensis Iunij die xv. Quo tempore multitudo ingens concurret, ita ut neque templum, neque monasterium eam capere possent. Vbiq; verò & psalmorum cantus frequentabatur. Manè autem, precibus matutinis completis, Episcopi conuenerunt in monasterium, ut eius diei, quo Febroniae corpus depositum fuit, memoriam celebrarent. Sequebantur Episcopos turba cum facibus & thure ac vapore multo. Ingressi igitur Episcopi in monasterium, ac Deum precati, confederunt, & Brienna ad se accersita, hæc illi dixerunt: Institutionis & vitæ, multorumq; laborum, quos virtutis causa sustinisti, laudem assecuta es, neque quisquam pro dignitate te laudare poterit. Tales decet esse monasteriorum Praesides, & tales fructus Deo ipsi offerre. Quoniam verò fieri non potest, ut Martyris, quæ tot & tanta certamina perpessa est, laudes per nos explicentur: decet illas silentio præterire. Neque enim lingua nostra, quantum satis est, Martyrem hanc laudare potest. Itaque cum neque sermonibus, neque operibus aliquid assecuti simus, quod Martyre dignum sit, te ad hoc idoneam rogamus, ut de re proposita disseras. Honora denique & ipsa nobiscum vnâ martyrem Febroniam, & concede nobis, ut in templo, quod sub eius nomine conditum est, Martyris corpus habitare possit.

Cap. 34.
Templum
insigne s.
Febroniae.

Cum hæc audissent sorores, omnes clamauerunt vna voce, & ad pedes Episcoporum prostratae, dixerunt: Precamur vos per sanctos istos vestros pedes, ut nostri vos miseret, quæ humiles & abiectæ sumus, neq; preciosa hac margarita nos priuetis. Cumq; diu omnes lamentarentur, & Episcopos obsecrarent, eius urbis Episcopus Briennam alloquens: Audi, inquit, soror: Nosti quantum studium adhibuerim ad martyris Febroniae templum pro eius honore & gloria erigendum. En sex anni sunt, quos in eo templo construendo insumpsi. Ne igitur labores meos inutiles & sine fructu esse patiaris. Hæc cum audisset Brienna, respondit: Si ita vobis placet, & si placet Martyri, quod petit accipiatis. Quis sum ego, ut hoc impediam? Ingressi ergo illam accipite, & abite. Ingressi sunt Episcopi, & preces ad Deum fuderunt. At Hieria clamabat: Væ nobis, quod hodierno die monasterium magna benedictione priuatur. Væ nobis, quod hodie angustiae & orbitas in monasterium allatae sunt. Væ nobis, quod hodie margaritam nostram tradimus. Et ad Briennam conuersa, clamabat: Quid facis mater? Cur me priuas domina mea, cuius causa omnia dereliqui, & ad vestras manus confugi? Brienna cum vidisset Hieriam ita lamentantem, ad eam conuersa: Cur, inquit, lamentaris filia mea Hieria? Si gratum est illi abire, abeat: sin minus, non abeat.

Cap. 35.
Studium
Episcoporum
erga sacras
reliquias.

Cum Episcopi preces compleuissent, omnes dixerunt, Amen. Cum primum autem loculos martyris tetigerunt, tonitru in aere tam magnum erupit, ut vniuersa multitudo præ timore ceciderit. Rursus paulo post cum fuissent aggressi idem facere, terram motus tam magnus factus est, ut tota urbs rueret videretur. Ex ea re cognouerunt Episcopi & vniuersa multitudo, Martyri non placere, monasterium egredi. Itaq; tristes facti, dixerunt Brienna: Si Martyri non placet monasterium relinquere, vnum aliquod ex membris abscissis nobis largiare, & discedemus. Brienna clauem sumpsit, & locu-

Cap. 36.
Nō patitur
martyr suū
corpus ex-
tra mona-
sterium ef-
ferri.

los aperuit, & vidit corpus Martyris, instar solis effulgens. Multo igitur cum terrore extendit manum suam, & alteram Sanctæ ipsius manum apprehensam Episcopo illi præbere voluit. Sed manus Briennæ detenta est, & velut mortua torpuit. Tunc Brienna lachrymans: Precor, inquit, te, filia mea Febronia, ne irascaris matri tuæ. Recordare laborum meorum, neque senectutem meam contemnas. Remissa autem sana manu illa, rursus eam Brienna extendit, & lachrymans rogavit: Præbe, inquit, nobis benedictionem, ne me tristem efficias. Cumque accepisset unum ex dentibus, qui erant in eius pectore, Episcopo dedit, & statim oculos clausit. Episcopi verò omnes acciperunt reliquias illas sanctas, & in vase aureo portantes, læti abiērunt: quibus præibat multitudo psalmos canens, cum cereis, facibus & thure multo.

Ecce procel-
sionis mo-
dus, & quo
honore San-
ctorum re-
liquiæ tras-
ferantur.
Cap. 37.

Cum verò ad templum peruenissent, ascenderunt Episcopi in sublimem quandam locum, & populo reliquias illas ostenderunt. Quicumque verò erant cæci, vel claudi, aut demone capti, sanati sunt: idque omnibus manifestum factum fuit. Currebant adolecentes undique, & ægros homines, alios in grabbatis positos, alios iumentis vectos ferebant, & omnes sanabantur: & quocumque aliquis morbo detinebatur, sanus fiebat. Quandiū verò ægroti ferebantur, turba non permisit reliquias sanctæ Febroniæ reponi. Ceterum cum omnes, qui malè se habebant, sani facti essent, & Deo hymnos cecinissent, repositæ sunt Febroniæ martyris sanctæ reliquiæ quindecimo die mensis Iunij. Cumque omnes magna dona affecuti essent, in domos suas redierunt læti, & Dei gloriam, ac Dominum Iesum Christum, & Sanctū spiritum celebrantes: Cui gloria & imperium in secula seculorum, Amen. Brienna verò cum duos annos vixisset post consecratum sanctæ Febroniæ templum, & omnia benè disposuisset, in pace diem obiit. Ego verò Thomais, quæ post Briennæ obitum eius ministerio successi, cum Febroniæ vitam & certamina inde usque à principio cognovissem, quæque præcesserant, à Lyfimacho didicissem, in commentarios omnia collegi, ad laudem & gloriam Dei, eiusdemque martyris Febroniæ, & ut eos, qui hæc audierint, excitarem & alacres redderem ad Domini Iesu Christi cultum, in gloriam Patris, & Filij, & sancti Spiritus, nunc, & semper, & in secula seculorum, Amen.

Miracula ad
eius reli-
quias.

MARTYRIUM SANCTI DVLÆ, AVTHORE SIMEONE METAPHRASTE.

Iunij 14.
Cap. 1.

Tatianus
Dulas defer-
tur apud
Præsidentem.

Cap. 2.

Pfal. 30.
Matt. 10.

Fortis ani-
mus Dulae.

Cap. 3.

VO tempore, satanas ab ijs colebatur, qui eo dignerant, & idolorum superstitio atque error vigeat, cum Maximus Ciliciæ præsideret, delatus est Tatianus, cognomento Dulas, vir iustus & timens Deum, qui totius gentis testimonio pietatem, & in omni re iustitiam servare probabatur. Hic, inquam, delatus fuit apud Præsidentem, quod Christi fidem profiteretur. Quamobrem in carcere detinebatur, scriba ipso ita Præsidi referente: Quemadmodum tu iussisti, satellitum principes regionem omnem usque ad Zephyritarum urbem peruestigantes, deprehenderunt quendam impiæ Christianorum religionis sectatorem, quem obruli syn-cero & illustri tribunali tuo. Hæc ille dixit. Cui Præsides Maximus: Quo tempore, inquit, vrbes ipsas circumiero, omnes, qui sunt in carcere, ad me duci iubebo.

Cum igitur in urbem Prætoriam ingressus esset, & sederet in tribunali, iussit primum adduci ad se Dulam, quem supra diximus. Qui cum ad Præsidentem ingrederetur, ita Deum oravit: Christe fili Dei, qui misericors es, tu dixisti per os David: Dilata os tuum, & implebo illud. Tu & in Euangelij dixisti: Ne solliciti sitis, quomodo aut quid loquamini. Nunc igitur, Domine Iesu Christe, mitte Angelum tuum, & da mihi orationem os meum aperienti, ut ad scelestissimum Maximum ingrediens, eius impietatem redarguam. Quod verò ad plagas pertinet, cum te præ oculis hæeam, huius tormenti non timeo, meumque corpus Præsidi libenter proponam. Nisi enim corpus meum tradidero ita ut ardeam, qualium bonorum coronas accipere poterō? quales Domino meo Iesu Christo cicatrices ostendam, quas ille videns, benignitate in me vtratur, & peccata mea remittat? Hæc cum ille dixisset, milites pallio eum exuerunt, & vincula Præsidi obtulerunt.

Tum Maximus Præsides: Agè, inquit, dic paucis verbis, quo nomine appelleris. Tum Dulas: Seruus Christi ego sum. Ad hæc Maximus: Cum nihil, inquit, utilitatis nomen istud